

ГРАХ

Грахът (*Pisum sativum*) е едногодишно тревисто пролетно растение. Повечето от сортовете грах имат восъчен налеп върху стъблото, листата и чашките на цветовете.

Стъблото е гладко, кухо, с височина в зависимост от сорта – от 20 см до 2,5 м. Листата на граха са закръглени или продълговати и завършват с мустачета, с помощта на които растенията се крепят взаимно. Цветът е бял или обагрен (розов, червен, виолетов, цикламен и др.). Плодът на граха е чушка (боб), най-често зелена по цвят, а по-късно пожълтява. В една чушка се срещат най-често от 4 до 7 семена, а по-рядко 3 - 19 и повече. Семената имат различна форма, големина, цвят и повърхност.

Грахът расте най-бързо при температура около 25°C. При по-ниска температура той също расте добре и се развива, но вегетационният му период се удължава, а при по-висока температура се скъсява. Развива се най-добре при умерено влажни условия. Крайностите му влияят неблагоприятно.

Грахът се нуждае от добре обработена и разрохкана почва с достатъчно влага и добра аерация. За да се контролира почвената влажност, е най-добре е да се използват системи за капково напояване. Растението реагира добре на фосфорно торене. При леките почви наторяването през есента с калиеви торове или дървесна пепел повишава добивите.

Граховите посеви ежегодно заплевеляват силно. Борбата с плевелите се води по агротехнически и химически път.

Сеитба на грах

За да засадите грах, почвата трябва да бъде предварително обработена. При есенно засяване на зимуващите форми грах подготовката на почвата се извършва в зависимост от предшественика.

При **пролетните сортове** след прибиране на житната или окопната култура почвата се изорава на 23–25 см с плуг с предплужник, за да не се извадят на повърхността на почвата заораните плевели. Рано напролет предсеитбено се извършва

култивиране на дълбочина 8–10 см. По този начин почвата се разрохва и едновременно се заравнява и се унищожават поникналите или покълналите плевели.

Зимните сортове се засяват към края на септември и началото на октомври, а пролетните сортове през втората половина на февруари – първите дни до средата на март.

Най-високи добиви се получават, когато грахът се засява на тесни междуредия – 7,5 см. Дълбочината на засяване на граха е от 5 до 10 см, в зависимост от вида на почвата и размера на зърното. Много важно е семената да се разположат равномерно във влажен почвен пласт, на еднаква дълбочина в почвата, за което има голямо значение и добре подравнената повърхност на почвата. Заравнената повърхност на почвата улеснява и механизираното прибиране на реколтата.

При **градинско отглеждане**, грахът се прибира ръчно, неколkokратно, когато семената са изпълнили добре чушките, но не са твърди. Грахът за зърно се прибира разделно.

Деси Голичева
Аквамат2000 ООД